

Quickscan Natuurwetgeving

Actualiserend onderzoek Bisschop Balderikstraat, Oldenzaal

Quickscan Natuurwetgeving

Actualiserend onderzoek Bisschop Balderikstraat, Oldenzaal

Definitief

Opdrachtgever

Gemeente Oldenzaal
Postbus 354
7570 AJ Oldenzaal
T (0541) 58 81 11

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6262
Datum: 5-6-2013
Projectleider: S. Boekhout
Opgesteld: V. de Lenne
Gecontroleerd: S. Boekhout

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding en doel	4
2	HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgenomen ontwikkelingen.....	7
3	NATUURWETGEVING	8
3.1	Flora- en faunawet beschermd flora en fauna	8
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	9
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	9
4	METHODE	10
4.1	Bureauonderzoek.....	10
4.2	Veldonderzoek	10
5	ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE	11
5.1	Flora	11
5.2	Vleermuizen	11
5.3	Grondgebonden zoogdieren	12
5.4	Broedvogels	13
5.5	Overige beschermde soorten	14
6	CONCLUSIES EN ADVIES	15
6.1	Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	15
6.2	Flora- en faunawet	15
6.3	Eindconclusie	15
	LITERATUURLIJST	16
	BIJLAGEN	17

1

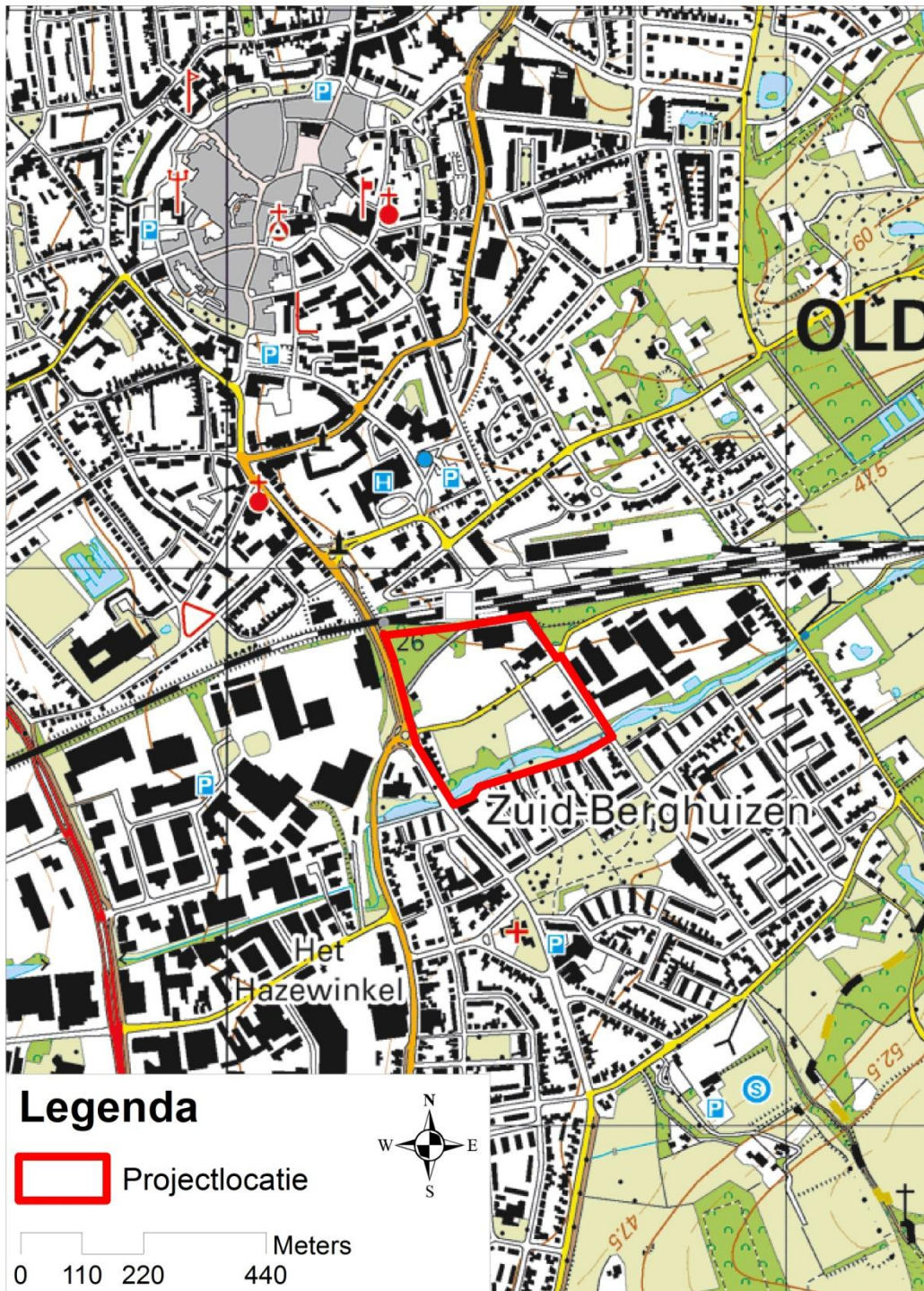
INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In 2004 is in opdracht van de gemeente Oldenzaal een verkennend en aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de kap van bomen en de sloop van bebouwing binnen het plangebied Bisschop Balderikstraat in Oldenzaal. De houdbaarheid van deze toetsing is inmiddels verlopen en het terrein is veranderd. Ook is de destijds geldende wet- en regelgeving veranderd waardoor een actualisatie van het onderzoek noodzakelijk is.

Met dit onderzoek wordt de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten in en rond het plangebied onderzocht. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkelingen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Het onderzoek heeft bestaan uit een eenmalig veldbezoek aan het plangebied en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde planten- en diersoorten.

In dit rapport worden de resultaten van deze onderzoeken gepresenteerd en getoetst aan de natuurwetgeving en -beleid.

Figuur 1. Ligging en begrenzing het plangebied (rode omlijning).

1. noordelijk deel projectlocatie (braakliggende grond).

2. Bisschop Balderikstraat in noordoostelijke richting.

3. zuidelijk deel projectlocatie (braakliggende grond).

4. Beplanting langs het spoor aan de noordkant.

2

HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de zuidkant van Oldenzaal. Het betreft het gedeelte tussen de Spoorstraat, Bisschop Balderikstraat en het spoor. In figuur 1 is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven.

In de huidige situatie bestaat het plangebied grotendeels uit open terrein dat gedeeltelijk is verruigd. Beplanting bevindt zich voornamelijk langs de randen van het plangebied. Het gaat veelal om beplanting van geringe omvang van berk, zomereik, els en esdoorn. De wegen rond het plangebied worden verlicht met straatlantaarns. De foto's op de voorgaande pagina geven een impressie van het plangebied.

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen

Binnen het plangebied wordt woningbouw gerealiseerd. De voormalige bebouwing binnen het plangebied is inmiddels gesloopt, tevens is een groot deel van de beplanting inmiddels verwijderd. Voor een impressie van de nieuwe situatie wordt verwezen naar de inrichtingsschets die is opgenomen in bijlage 2.

3

NATUURWETGEVING

De Nederlandse natuurwetgeving en -beleid bestaat uit verschillende onderdelen. De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. Daarnaast heeft Nederland landschappelijk en ecologisch bijzondere gebieden aangewezen als Nationaal landschap of Nationaal park. Deze gebieden worden in Nederland beschermd via het ruimtelijke en natuurbeleid. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd,

gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Op deze groep van soorten wordt in dit onderzoek niet uitgebreid ingegaan. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Op ongeveer 500 meter kilometer afstand ligt het Natura 2000-gebied Landgoederen zone Oldenzaal. Aangezien er in de oude situatie ook sprake was van bebouwing, wordt er met het voornemen geen significante verandering van depositie of verandering in de waterhuishouding verwacht die invloed heeft op het omliggende Natura 2000-gebied. Er wordt ook niet verwacht dat de werkzaamheden een invloed hebben op de aangewezen habitattypen en -soorten of dat deze de kernopgaven belemmeren in een mogelijke uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Er wordt geen externe werking of cumulatie verwacht. Een nadere toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt niet noodzakelijk geacht.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Binnen of direct rondom het plangebied is geen begrensde EHS aanwezig. Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom. Op ongeveer 500 meter afstand ten oosten van het plangebied bevindt zich begrensd EHS-gebied. Gezien de afstand en aard van het voornemen worden significante negatieve effecten op de EHS niet verwacht. Nader onderzoek of nadere toetsing van de plannen aan de EHS wordt niet noodzakelijk geacht.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een veldbezoek op 4 april 2013 en aanvullende informatie uit diverse literatuurbronnen.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van informatie uit eerdere onderzoeken uit de directe omgeving van het plangebied. Eelerwoude heeft onderzoeken uitgevoerd in 2004, 2007 en 2008. Tevens is gebruik gemaakt van een aantal provinciale en/of regionale verspreidingsatlassen. Voor een overzicht van geraadpleegde bronnen verwijzen we u naar de literatuurlijst.

4.2 Veldonderzoek

Het veldbezoek op 4 april was verkennend van aard, waarbij aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald. Het veldwerk is uitgevoerd door de heer V. de Lenne, werkzaam als ecologisch adviseur bij Eelerwoude te Goor. Genoemde persoon heeft een meerjarige ervaring met veldonderzoek naar diverse soortgroepen. Het veldwerk is uitgevoerd bij droog weer met een temperatuur van gemiddeld 4 °C.

5

ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE

5.1 Flora

5.1.1 Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Tijdens eerdere onderzoeken (Eelerwoude 2004) binnen het plangebied zijn tevens geen beschermde planten aangetroffen. Een algemene soort van tabel 1 die mogelijk kan voorkomen binnen het plangebied is grote kaardenbol, deze is echter niet waargenomen. Het plangebied is niet geschikt als groeiplaats voor zwaarder en strikt(er) beschermde soorten.

5.1.2 Effecten en toetsing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De mogelijk aanwezige grote kaardenbol valt onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Voor tabel 1 soorten geldt een vrijstelling op de ontheffingsplicht.

Conclusie planten: nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet is voor beschermde plantensoorten niet aan de orde.

5.2 Vleermuizen

5.2.1 Voorkomen en functie

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. In en in de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van meervleermuis, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis bekend (Eelerwoude 2004). Het ging destijds alleen om foeragerende en langsvliegende exemplaren. Verblijfplaatsen zijn destijds niet vastgesteld. In de huidige situatie zijn er geen gebouwen aanwezig binnen het plangebied waarin verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten aanwezig kunnen zijn. Langs de randen van het plangebied is wel beplanting aanwezig.

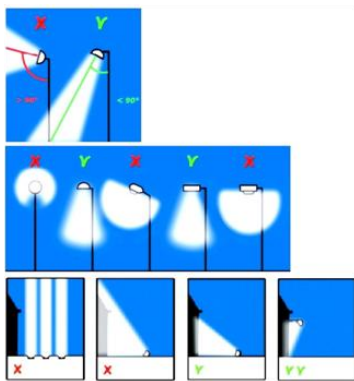
De beplanting binnen het plangebied is over het algemeen te jong om holten te bevatten die een functie kunnen hebben als verblijfplaats voor vleermuizen. In enkele oudere bomen binnen het plangebied zijn geen geschikte holten en spleten aanwezig voor vleermuizen.

De beek aan de zuidkant van het plangebied en de beplanting langs het spoor kan mogelijk dienen als vliegroute voor vleermuis, hier zijn tijdens het veldonderzoek in 2004 ook meerdere foeragerende vleermuizen waargenomen (Eelerwoude 2004). Deze beplanting blijft grotendeels gehandhaafd.

5.2.2 Effecten en toetsing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van vleermuizen, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief hun functionele leefomgeving in de vorm van foerageergebied en vliegroutes) is verboden. Verstoring kan ook optreden door wijzigingen in de verlichting van een gebied.

Het is niet waarschijnlijk dat het plangebied een belangrijke functie heeft voor vleermuizen. Verblijfplaatsen zijn door het ontbreken van bebouwing en geschikte bomen niet aanwezig. Het plangebied blijft geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, tevens blijven de mogelijke vliegroutes aan de noord en zuidkant aanwezig. Na reconstructie zal nieuwe beplanting worden aangeplant. Zowel in de huidige als in de nieuwe situatie blijft het plangebied verlicht door middel van straatverlichting. Wel wordt geadviseerd in de nieuwe planvorming rekening te houden met verlichting.

Figuur 1. Voorbeelden van verschillende type armaturen en plaatsingen om lichthinder te voorkomen.

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden en er zijn soorten die rond lantaarnpalen jagen. Door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen wordt rekening gehouden met nachtactieve soorten. Dit kan o.a. door gerichte verlichting (met leds) aan te brengen (figuur 1). Gekozen kan worden voor de toepassing van vleermuisvriendelijke verlichting. Uit recent onderzoek is gebleken dat amberkleurige verlichting vleermuisvriendelijk is. Op de site van de Zoogdierverseniging Nederland (www.zoogdierverseniging.nl) is hierover meer informatie te vinden.

Samengevat wordt geconcludeerd dat de voorgenomen reconstructie geen negatief effect heeft op de groep van strikt beschermde vleermuizen. Het uitvoeren van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

5.3.1 Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn enkele konijnen en molshopen waargenomen. In het gebied kunnen tevens een aantal andere licht beschermde soorten voorkomen zoals egel en diverse algemene (spits)muizen. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van zwaarder en strikt beschermde soorten als eekhoorn, das en steenmarter worden uitgesloten door het

ontbreken van geschikt leefgebied en de ligging van het plangebied in een drukke omgeving. Wel zal een enkele steenmarter of eekhoorn het gebied mogelijk gebruiken om te foerageren of doorheen te migreren.

5.3.2 Effecten en toetsing

Uitgesloten wordt dat het plangebied een functie heeft als verblijfplaats voor zwaardere en strikt beschermde soorten als eekhoorn, steenmarter en das. Met de voorgenomen plannen gaat plaatselijk wat leefgebied verloren van enkele licht beschermde soorten. Daarnaast maken mogelijk steenmarter en eekhoorn (tabel 2) gebruik van het plangebied om te foerageren. Met de aanplant van nieuwe groenelementen ontstaat er (op termijn) ook weer nieuw leefgebied, waardoor het plangebied geschikt blijft als foerageergebied voor deze soorten.

Conclusie grondgebonden zoogdieren: nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is voor beschermde grondgebonden zoogdieren niet aan de orde.

5.4 Broedvogels

5.4.1 Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 1 t/m 5

In en rondom het plangebied komen diverse soorten (broed)vogels voor. De volgende vogelsoorten zijn tijdens het veldbezoek waargenomen; koolmees, pimpelmees, staartmees, houtduif, boomkruiper, winterkoning, ekster, wilde eend en vink. Binnen het plangebied is op diverse plaatsen biotoop aanwezig waarin vogels kunnen nestelen, het gaat met name om de struweel en opgaande beplanting langs de randen van het plangebied. Ekster, koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'. Er zijn geen vogelsoorten aangetroffen die jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen (categorie 1 tot en met 4). Deze worden ook niet verwacht in het plangebied.

5.4.2 Effecten en toetsing

Broedvogels algemeen

Binnen het plangebied komen diverse algemene (broed)vogelsoorten voor. Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn of voorafgaand het broedseizoen het werkgebied ongeschikt gemaakt wordt voor broedvogels.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het ondermeer om ekster, grote bonte specht, koolmees en pimpelmees. Gelet op de beperkte omvang van het plangebied en het beperkte aanbod aan geschikte nestlocaties voor deze soorten binnen het plangebied, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde, algemeen voorkomende soorten. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde. Daarbij komt dat na planrealisatie (op termijn) ook weer nieuw leefgebied voor deze en andere vogelsoorten zal ontstaan.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

Rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd in de Flora- en faunawet. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Binnen het plangebied zijn geen sporen, verblijfplaatsen of individuen aangetroffen of te verwachten van deze jaarrondsoorten. Negatieve effecten zijn dan ook niet te verwachten.

Conclusie vogels: indien rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels is een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek naar vogels niet noodzakelijk.

5.5 Overige beschermde soorten

5.5.1 Voorkomen

Andere zwaarder en strikt beschermde soorten zoals amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden worden door het ontbreken van geschikt biotoop en verstoring door verkeer niet verwacht in het plangebied. Mogelijk dat wel enkele tabel 1-soorten in het plangebied voorkomen als gewone pad en bruine kikker.

Effecten en ontheffing

Door het ontbreken van geschikt biotoop voor zwaarder en strikt beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden worden deze niet in het plangebied verwacht. De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van mogelijk aanwezige tabel 1-soorten. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Conclusie amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden: een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek is niet noodzakelijk.

6

CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Op basis van deze quickscan wordt een nadere toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet of Ecologische Hoofdstructuur (EHS) niet noodzakelijk geacht. Met de voorgenomen werkzaamheden wordt niet verwacht dat de werkzaamheden een invloed hebben op de aangewezen habitattypen, -soorten, kernopgaven en wezenlijke waarden en kenmerken.

6.2 Flora- en faunawet

Geconcludeerd wordt dat het plangebied een geschikt leefgebied vormt voor een aantal beschermde planten- en diersoorten. Het gaat vooral om algemene en licht beschermde soorten, met name amfibieën en zoogdieren. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen en sporen waargenomen van zwaarder en strikt beschermde soorten. Mogelijk dat het plangebied wel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van steenmarter en vleermuizen. Met de voorgenomen ontwikkeling blijft het leefgebied van bovengenoemde soorten behouden. Negatieve effecten op zwaarder en strikt beschermde soorten zijn niet te verwachten. Wel wordt geadviseerd in de toekomstige situatie rekening te houden met verlichting (paragraaf 5.2.2).

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedende vogels ontbreken of voorafgaand het broedseizoen het werkgebied ongeschikt gemaakt wordt voor broedvogels.

6.3 Eindconclusie

Indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen van vogels, is nader onderzoek en ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. Ook vanuit andere natuurwetgeving en -beleid (Natuurbeschermingswet 1998 en EHS) is geen nader onderzoek of toetsing noodzakelijk.

LITERATUURLIJST

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Douma, M., C.M.P. Zoon en A.D. Bode, 2011. *De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010.* Uitgeverij Profiel, Bedum.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4,* SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Waarnemingen - www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Toelichting Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;

- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren

schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is.

De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

